

DOVOLANIE AKO ÚČINNÝ PROSTRIEDOK NÁPRAVY

Dovolanie z dôvodu uvedeného v § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom) možno v súlade s § 243b ods. 1 citovaného zákona považovať za účinný právny prostriedok nápravy porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zastavením konania.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 117/03 zo 4. júna 2003)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júna 2003 predbežne prerokoval sťažnosť I. K. K., bytom B., ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 1, čl. 3, čl. 35 ods. 3, čl. 36 písm. b), čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1, čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 14, čl. 26 v spojení s čl. 27 Paktu o občianskych a politických právach a čl. 1 písm. b) a čl. 3 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce o diskriminácii (zamestnaní a povolani) č. 111/58 Krajským súdom v Prešove, Okresným súdom v Bardejove, Slovenskou republikou, zastúpenou vládou Slovenskej republiky a Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť I. K. K. v časti, ktorou namieta porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom v Bardejove v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 129/96 a Krajským súdom v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 61/02, o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

2. Sťažnosť I. K. K. v časti, ktorou namieta porušenie svojich práv Slovenskou republikou, zastúpenou vládou Slovenskej republiky a Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

3. Sťažnosť I. K. K. vo zvyšnej časti o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :**I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. marca 2003 doručená sťažnosť I. K. K., bytom B. (ďalej len „navrhovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 1, čl. 3, čl. 35 ods. 3, čl. 36 písm. b), čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1, čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 14, čl. 26 v spojení s čl. 27 Paktu o občianskych a politických právach a čl. 1 písm. b) a čl. 3

Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce o diskriminácii (zamestnaní a povolani) č. 111/58 Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“), Okresným súdom v Bardejove (ďalej len „okresný súd“), Slovenskou republikou, zastúpenou vládou Slovenskej republiky a Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky.

Okresný súd uznesením sp. zn. 11 C 129/96 z 27. júla 2001 v právnej veci navrhovateľa proti žalovanému Slovenskej republiky – Okresnému úradu Bardejov o určenie pracovného pomeru a iné konanie zastavil podľa § 83 Občianskeho súdneho poriadku z dôvodu litispendencie. V odôvodnení uviedol, že navrhovateľ sa domáha rovnakého nároku voči tomu istému účastníkovi konania na strane žalovaného v skôr začatých konaniach vedených na tom istom okresnom súde pod sp. zn. 4 C 732/98 a 4 C 968/98.

Navrhovateľ podal proti predmetnému uzneseniu okresného súdu odvolanie. Krajský súd uznesením sp. zn. 4 Co 61/02 z 20. decembra 2002 potvrdil napadnuté rozhodnutie vo vzťahu k výroku, ktorým súd prvého stupňa zastavil konanie o určenie, že pracovný pomer „založený dekrétom rady ONV Bardejov“ z 1. júla 1961 medzi účastníkmi konania naďalej trvá. Zároveň zrušil napadnuté rozhodnutie vo vzťahu k výroku, že konanie žalovaného spočívajúce v daní výpovede navrhovateľovi ako žalobcovi zo 14. novembra 1988 je prejavom svojvoľného prepúšťania zo zamestnania a diskrimináciou v povolani a zamestnaní vo vzťahu k žalobcovi. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 21. februára 2003.

Dňa 28. februára 2003 navrhovateľ podal proti právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu dovolanie z dôvodu väd konania v zmysle § 237 Občianskeho súdneho poriadku, najmä však preto, že postupom odvolacieho súdu mu bola podľa písm. f) cit. ustanovenia odňatá možnosť konať pred súdom.

Navrhovateľ tvrdí, že k porušeniu jeho práv došlo uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Co 61/02 z 20. decembra 2002, uznesením okresného súdu sp. zn. 11 C 129/96 z 27. júla 2001, nenaplnením jeho práva na prácu v dôsledku toho, že bol protiprávne prepustený zo zamestnania 27. augusta 1991, a tým, že následne sa nedomohol primeranej súdnej ochrany.

Navrhovateľ žiada, aby ústavný súd

- zrušil uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Co 61/02 z 20. decembra 2002 v spojení s uznesením Okresného súdu v Bardejove sp. zn. 11 C 129/96 z 27. júla 2001,
- vyhlásil, že zo strany odporcov – označených súdov došlo v záležitosti navrhovateľa k prietahom v konaní podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čo v konečnom dôsledku spôsobilo, že vec nebola vcelku prejednaná ani v primeranej lehote, ako to vyžaduje čl. 6 ods. 1 dohovoru, a tiež k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces neprejednaním veci pred odvolacím súdom verejne a za osobnej účasti a ktorý nespĺňal ani požadované procesné záruky štrukturálnej povahy nestrannosti súdu,

- vyslovil, že navrhovateľ v čase od 1. augusta 1991 až do vyhlásenia tohto nálezu je diskriminovaný vo svojom povolání a zamestnaní v rozpore s čl. 14 v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 14 a čl. 26 v spojení s čl. 27 Paktu o občianskych a politických právach, ako aj s čl. 1 písm. b) a čl. 3 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce o diskriminácii (zamestnaní a povolání) č. 111/58 vo väzbe na čl. 36 písm. b) a čl. 35 ods. 3 ústavy, pretože Slovenská republika zatiaľ fakticky nenaplnila navrhovateľovo právo na prácu na základe právoplatného rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 18 Co 25/91-224 z 19. júla 1991 v spojení s rozsudkom Okresného súdu v Bardejove sp. zn. 4 C 184/89 zo 16. januára 1991,
- priznal navrhovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadost'učinenie za veľké morálne a ťažké zdravotné škody vo výške 5-miliónov Sk,
- uložil okresnému súdu a krajskému súdu, aby spoločne a nerozdielne v úplnom rozsahu uhradili navrhovateľovi vzniknuté trovy tohto konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spravodlivosti.

Podľa čl. 35 ods. 3 ústavy občania majú právo na prácu. Štát v primeranom rozsahu hmotne zabezpečuje občanov, ktorí nie z vlastnej viny nemôžu toto právo vykonávať. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 36 písm. b) ústavy zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

III.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti navrhovateľa preto zisťoval, či ochranu týmto základným právam, porušenie ktorých navrhovateľ namietal, neposkytujú všeobecné súdy na základe opravných prostriedkov jemu dostupných, ktoré možno považovať za účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia označených práv. Hoci z napadnutého rozhodnutia krajského súdu ústavný súd zistil, že odvolanie proti nemu nie je prípustné, pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd súčasne skonštatoval, že navrhovateľ využil dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok podľa § 236 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

Dovolanie z dôvodu uvedeného v § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom) možno v súlade s § 243b ods. 1 citovaného zákona považovať za účinný právny prostriedok nápravy namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Aj doterajšia súdna prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu dovolacieho potvrdzuje, že dovolanie je v prípadoch možnej zmätočnosti konania, ktorá spočíva v odňatí možnosti konať pred súdom v dôsledku zastavenia konania (§ 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku), efektívnym prostriedkom ochrany práv účastníkov občianskeho súdneho konania (R 50/97, 3 Cdo 43/98).

Využitie tejto zákonnej možnosti účinnej ochrany základného práva navrhovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vylučuje prijatie sťažnosti ústavným súdom, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

Berúc do úvahy túto skutočnosť ústavný súd už predtým rozhodol, že „... nie je príslušný na konanie o sťažnosti, ktorou sa namietalo porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (pretože prvostupňový súd uznesením zastavil konanie ...), pretože ochranu tomuto právu poskytujú všeobecné súdy tak v konaní o odvolaní proti uzneseniu prvostupňového súdu o zastavení konania ..., ako aj v konaní o dovolaní proti právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 236 ods. 1 v spojení s § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, a nie ústavný súd v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy“ (I. ÚS 1/00).

Porušenie práva na súd, resp. prístup k súdu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by v prípade dovolacieho súdu prichádzalo do úvahy len vtedy, keby podmienky na prístup k tomuto súdu ustanovené Občianskym súdnym poriadkom neboli rešpektované zo strany dovolacieho súdu spôsobom zjavne neopodstatneným alebo arbitrárnym. V štádiu, keď navrhovateľ iba podal dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu (28. februára 2003), ústavný súd takéto skutočnosti nemôže prejedikovať.

V súlade s princípom subsidiarity zakotveným v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý vylučuje, aby o tom istom skutkovom základe prebiehalo okrem civilného konania aj ďalšie konanie o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ústavný súd vychádzal v tomto svojom závere aj zo skutočnosti, že nároky navrhovateľa z rovnakých žalôb (právných skutočností uvedených v podaniach), iba inak nazvaných (žaloba o uspokojenie a naplnenie pracovnoprávných nárokov podaná 25. mája 1998, žaloba na obligátne prinavrátene pracovnoprávneho vzťahu po nezákonnom prerušení pracovného pomeru podaná 13. júla 1998), sú predmetom prebiehajúcich súdnych konaní na okresnom súde pod sp. zn. 4 C 732/98 a 4 C 968/98.

IV.

Navrhovateľ podal ústavnému súdu sťažnosť, v ktorej ako odporcov označil nielen okresný súd, krajský súd, ale v treťom rade aj Slovenskú republiku, zastúpenú vládou Slovenskej republiky a Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. V danom prípade vyhodnotil ústavný súd sťažnosť navrhovateľa proti Slovenskej republike, zastúpenej vládou Slovenskej republiky a Ministerstvom spravodlivosti

Slovenskej republiky, ako zjavne neopodstatnenú, lebo tieto subjekty nemohli podľa navrhovateľom opísaného skutkového stavu zasiahnuť do jeho práv, ktorých porušenie namieta. O jeho veciach rozhodovali konkrétne všeobecné súde a zo zamestnania bol prepustený okresným úradom, nie však Slovenskou republikou, vládou alebo ministerstvom. Preto medzi konaním týchto subjektov, ktoré navrhovateľ označil ako účastníkov konania (odporcov) v treťom rade, a ním namietaným porušením práv v okolnostiach prípadu nie je podľa opisu navrhovateľa priama príčinná súvislosť, a teda jeho sťažnosť je zjavne neopodstatnená (I. ÚS 24/98).

V.

Ústavný súd predbežne prerokoval aj sťažnosť navrhovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru údajnými priet'ahmi v konaní sp. zn. 11 C 129/96 vedenom na okresnom súde, ale najmä na krajskom súde v odvolacom konaní pod sp. zn. 4 Co 61/02. Porušenie svojich práv vidí navrhovateľ v tom, že celé súdne konanie trvá už viac ako 7 rokov, pričom poukazuje hlavne na odvolacie konanie v predmetnej veci na krajskom súde, ktorému vydanie rozhodnutia trvalo podľa názoru navrhovateľa viac ako 16 mesiacov. Rozhodnutie odvolacieho súdu potvrdzujúce zastavenie konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 129/96 nadobudlo právoplatnosť 21. februára 2003.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 34/99) poskytuje ochranu základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k porušeniu namietaného práva došlo alebo porušenie v tom čase ešte trvalo. V prípadoch, v ktorých ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti navrhovateľa zistí, že tie súdne konania, v ktorých navrhovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, boli právoplatne skončené ešte pred podaním jeho sťažnosti ústavnému súde, takéto sťažnosti ústavný súd odmietne ako zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (napr. II. ÚS 32/00).

Odmietnutím celej sťažnosti v rámci predbežného prerokovania podľa § 25 zákona o ústavnom súde sa stala bezpredmetnou navrhovateľova žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu. Preto sa ňou ústavný súd nezaoberal.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka.

Odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka

1. Podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pripájam k uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný

súd“) sp. zn. III. ÚS 117/03 zo 4. júna 2003 – ktorým bola, okrem iného, odmietnutá ako zjavne neopodstatnená sťažnosť I. K. K. (ďalej len „sťažovateľ“) v časti, ktorou namietal porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom v Bardejove (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 129/96 a Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 61/02 – toto odlišné stanovisko, pretože nesúhlasím s označeným výrokom a ani s jeho odôvodnením.

2. Sťažnosťou zo 6. marca 2003, ktorá bola ústavnému súdu doručená 10. marca 2003, sťažovateľ tiež namietal porušenie označených práv v konaniach o určenie pracovného pomeru a iné na okresnom súde a krajskom súde. Tieto konania trvali viac ako sedem rokov a skončili právoplatne 21. februára 2003.

Väčšina senátu, s odkazom aj na relevantnú judikatúru ústavného súdu, sťažnosť v tejto časti odmietla ako zjavne neopodstatnenú, lebo sťažovateľ ju podal ústavnému súdu až po právoplatnom skončení jeho veci na všeobecných súdoch (ďalej len „právoplatné skončenie vecí“).

Z prevládajúcich právnych názorov v podstate vyplýva, že sťažnosť možno na ústavnom súde účinne uplatniť len v čase, keď:

- a) k porušeniu namietaného práva došlo alebo porušenie v tom čase ešte trvalo a
- b) možno dosiahnuť účel práva, to znamená právoplatné skončenie veci.

Rozhodujúcou právnou skutočnosťou je tu vlastne právoplatné skončenie veci, lebo je charakterizované ako účel práva. O účinnú ústavnú ochranu sa preto dá uchádzať len dovtedy, kým možno dosiahnuť účel práva.

3. Zásadné výhrady k takýmto právnym názorom som už vyjadril vo svojich odlišných stanoviskách k uzneseniam ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 168/02 z 13. novembra 2002, III. ÚS 64/03 z 26. februára 2003 a III. ÚS 109/03 z 30. apríla 2003, pričom na ne odkazujem aj v týchto súvislostiach.

Hlavný problém vidím vo vyššie uvedenej neúplnej charakteristike účelu základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na konanie v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (ďalej len „účel práva“).

Podľa môjho názoru účelom tohto práva sú dve podstatné zložky:

- a) právoplatné skončenie veci,
- b) konanie bez zbytočných prietáhov, resp. v primeranej lehote.

Iba takto definovaný účel práva („dvojitý“) zodpovedá ako zneniu čl. 48 ods. 2 ústavy, tak aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Keďže právoplatné skončenie veci nie je samo osebe jediným účelom práva, nemôže byť ani rozhodujúcim momentom pre podanie sťažnosti ústavnému súdu v tom zmysle, že túto sťažnosť by bolo možné podať iba do právoplatného skončenia veci.

4. O dvojitom účele práva svedčí napr. aj rozhodovacia činnosť ústavného súdu v prípadoch, keď medzi podaním sťažnosti ústavnému súdu a rozhodnutím o nej vo veci samej dôjde na všeobecnom súde k právoplatnému skončeniu veci sťažovateľa.

Pre ústavný súd nie je v týchto prípadoch spravidla rozhodujúce právoplatné skončenie veci, ale tri štandardné kritériá (charakter veci, postup súdu, správanie sťažovateľa). Keby bolo samotné právoplatné skončenie veci jediným účelom práva, tak by bolo rozhodujúce a tomu by zodpovedala aj rozhodovacia činnosť ústavného súdu. Pre ústavný súd tu má však spravidla význam iba ako koniec lehoty konania, v ktorom mohlo eventuálne dôjsť k porušeniu práva.

5. O dvojitom účele práva svedčí tiež rozhodovanie ústavného súdu o sťažnostiach podaných ústavnému súdu v priebehu konania na všeobecnom súde, keď ústavný súd rozhodne o sťažnosti vo veci samej, pričom konanie na všeobecnom súde ešte ani vtedy nie je právoplatne skončené.

Pre rozhodnutie ústavného súdu v merite veci (či vyhovie sťažnosti alebo nie) nie je rozhodujúce samotné neskončenie veci na všeobecnom súde, ale tri štandardné kritériá, a teda či zistí alebo nezistí zbytočné prietahy alebo neprimeranú lehotu dovtedajšieho konania všeobecného súdu. Keby bolo účelom práva iba právoplatné skončenie veci, mohlo by to neprimerane zväzdať k vyslovovaniu porušenia práva (lebo nebol dosiahnutý jeho jediný účel).

6. Aj z uvedeného vyplýva, že účel práva musí byť charakterizovaný rovnako (ako dvojitý) a nie je prijateľné, aby bol tento účel inak charakterizovaný pri predbežnom prerokovaní sťažnosti (ako jediný) a inak v konaní ústavného súdu vo veci samej (ako dvojitý).

7. Vzhľadom na dvojitý účel práva a povahu práva nemožno zladit' spolu požiadavky na podanie sťažnosti ústavnému súdu:

- a) v čase, keď môže trvať porušenie práva,
- b) keď možno dosiahnuť jeho účel.

S prihliadnutím na povahu práva v prípade jeho porušenia nie je jeho skutočný účel (dvojitý) dosiahnuteľný, ale už iba reparable (premrávaný čas sa už nedá navrátiť; pozri moje odlišné stanovisko k uzneseniu sp. zn. III. ÚS 109/03), a to bez ohľadu, či bola sťažnosť ústavnému súdu podaná pred právoplatným skončením veci alebo v lehote dvoch mesiacov po takomto skončení.

8. Nie je možné samozrejme podceňovať preventívny význam sťažnosti podanej ústavnému súdu a konanie o nej, čomu by malo aj v záujme sťažovateľa zodpovedať jej podanie ústavnému súdu ešte v priebehu konania na všeobecnom súde (ak je to opodstatnené). Nedá sa však ani neprímerane preceňovať preventívny význam označenej sťažnosti, ktorý závisí od konkrétnych okolností toho - ktorého prípadu, pričom neraz môže byť viac alebo menej diskutabilný.

Neskoršie podanie sťažnosti ústavnému súdu v porovnaní s opodstatnenými okolnosťami prípadu ide na vrub sťažovateľa (chránil si právo pozdejšie, ako mohol). Nemožno ho však za neskorší postup postihnúť tak, že sa mu paušálne po právoplatnom skončení veci odníme prístup na ústavný súd. Tak ako iný sťažovateľ – ktorého základné práva alebo slobody mohli byť porušené právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom – má mať právo napadnúť konanie všeobecného súdu z dôvodu zbytočných prietahov alebo neprímeranej lehoty na ústavnom súde (za predpokladu, že využitím účinného prostriedku nápravy - ak ho má k dispozícii, dal predtým možnosť všeobecnému súdu a upozornil ho, aby jeho právo neporušoval) v lehote, ktorá zabezpečuje ako princíp právnej istoty, tak aj dobu potrebnú na účinné uplatnenie ústavnej ochrany, to znamená v lehote dvoch mesiacov podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde od právoplatného skončenia jeho veci na všeobecnom súde.

9. Keďže sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho práv na konanie bez zbytočných prietahov, resp. v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaniach okresného súdu a krajského súdu, ktoré právoplatne skončili 21. februára 2003, bola ústavnému súdu podaná (doručená 10. marca 2003) v lehote dvoch mesiacov podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, nejde podľa môjho názoru o jej zjavnú neopodstatnenosť, a teda ani o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

S poukazom na žiadosť sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu ústavným súdom mala byť najskôr riešená otázka povinného právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom a až potom sa malo pristúpiť k predbežnému prerokovaniu jeho sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

10. Pretože už z vyššie uvedených dôvodov považujem predbežné prerokovanie sťažnosti a rozhodnutie o nej za predčasné, neprichodí mi, aby som sa vyjadroval k rozhodnutiu väčšiny senátu vo vzťahu k ďalším častiam sťažnosti.